

סקר דעת קהל בנושא סיוע החוץ של ישראל למדינות העולם

עבור: ביה"ס לממשל ולמדיניות ע"ש הרולד הרטוך אוניברסיטת ת"א
ע"י: מאגר מוחות – מכון מחקר ויעוץ בינתחומי בע"מ

פברואר 2008

סקר דעת קהל בנושא סיוע החוץ של ישראל למדינות העולם

ביה"ס לממשל ומדיניות ע"ש הרולד הרטוך

מבוא

סקר זה הוזמן בחודש ינואר 2008 על-ידי ביה"ס לממשל ומדיניות ע"ש הרולד הרטוך באוניברסיטת תל-אביב. הסקר בחן את עמדתה של החברה הישראלית כלפי פעילויות הסיוע הבין-לאומי שנוקטת בהן מדינת ישראל.

הסקר פותח כחלק ממחקר מתמשך שעורך ביה"ס בנושא מדיניות הסיוע הבין לאומי של מדינת ישראל. האמונה הרווחת היא כי לעמדות בחברה הישראלית חשיבות יתרה, לאור הצמיחה הרבה של מדיניות הסיוע ב-20 שנותיה הראשונות של המדינה (בשנות ה-50 וה-60), וירידתה היחסית בעשורים שלאחר מכן. בהקשר זה, מטרת הסקר הייתה להעריך את היקף ההשפעה שיש להחלשות העניין והרצון של מקבלי ההחלטות בתחום מדיניות הסיוע על עמדות הציבור הישראלי כלפי מדיניות זו.

מדיניות הסיוע הבין-לאומי של מדינת ישראל

בתחילת דרכה, באמצע-סוף שנות ה-50, הייתה תוכנית הסיוע הבין לאומי שפיתחה מדינת ישראל מתכניות הסיוע המקיפות ביותר בעולם בתחום הטכני¹. היקף פעילות הסיוע של ישראל הופחת בסוף שנות ה-60 ומדיניות הסיוע הבינלאומי עברה שינוי מהותי בתחילת שנות ה-70. ישנם הסברים שונים לשינוי בגישתה של המנהיגות הישראלית, אך הדעה הרווחת והמקובלת היא ששינוי זה נבע מהפעולות בהן נקטו מדינות אפריקה בתקופת מלחמת יום הכיפורים. בתקופות שלפני, בזמן ולאחר חודש אוקטובר 1973, כל מדינות אפריקה (למעט ארבע) ניתקו את קשרן הדיפלומטיים עם ישראל.

מאז, הרצון הפוליטי בישראל לקידום מדיניות הסיוע הבינלאומי נחלש במידה רבה ונדמה כי לא התאושש. בעניין המשבר של 1973, היה פרשן שהעיר כי "...ירושלים נאלצה לערוך הערכה פוליטית מחודשת, ממולחת ובלתי-מתפשרת לגבי העולם השלישי: הערכה מחודשת שדרשה את פירוק התכנית המסיבית של ישראל לשיתוף הפעולה בתחום הסיוע..."²

בשנות השיא של מדיניות הסיוע הישראלי, המנהיגות והחברה הישראלית ברובן תמכו בפעולותיה. בימים ההם נאמר כי "בכנסת אין נושא אחר הזוכה לאחדות דעים גורפת כמו נושא הסיוע הבינלאומי למדינות אפריקה ואסיה..."³ ברור כי ההתפכחות של מקבלי ההחלטות שהובילה להורדה בדרגה של המדיניות בתחילת שנות ה-70 השתקפה גם בעמדת החברה הישראלית. עובדה זו הייתה ניכרת במאמרי המערכת של העיתונים הישראליים, כגון עיתון "הארץ", שבו נאמר בסוף שנת 1973 כי "...אל לנו לשכוח את מי שנטש אותנו כעת, בשעת מצוקתנו...לא סביר כי שיקום מעמדנו באפריקה יעמוד בראש סדר העדיפויות המדיני בזמן הקרוב."⁴

בתקופה ההיא רבים התייחסו למדיניות הסיוע של ישראל כטעות. העיתון הדתי "הצופה" התייחס למדיניות כ"שגיאה דיפלומטית". העיתון המשיך והרחיב כי "בדיקה שקולה הייתה מראה כי הסכומים העצומים שהושקעו בפיתוח יבשת אפריקה, היו מביאים תועלת רבה יותר לאין שעור אילו היו מושקעים במקום זאת בקליטת עולים חדשים וצמצום הפערים החברתיים ההולכים וגדלים בישראל."⁵ עיתון ה"ג'רוזלם פוסט" אף ציין כי גם כאשר ישוקמו יחסי ישראל-אפריקה,

¹ S. Decalo, 'Israeli Foreign Policy and the Third World', in S. Decalo, *Israel and Africa: Forty Years, 1956-1996*, Middle East Studies, No. 1, Florida Academic Press, Gainesville and London, 1998, pp. 35 and 46.

² Decalo, 'Africa and the U.N. Anti-Zionist Resolution', in Decalo, *Israel and Africa: Forty Years*, at 110, at 106.

³ Decalo, *Israel and Africa: Forty Years, 1956-1996*, at 7.

⁴ Decalo, 'Africa and the U.N. Anti-Zionism Resolution', in Decalo, *Israel and Africa: Forty Years*, at 122, citing Haaretz, 2 November 1973.

⁵ Decalo, 'Africa and the U.N. Anti-Zionism Resolution', in Decalo, *Israel and Africa: Forty Years*, at 123, citing *Hatzofe*, which was in turn quoted in the *Jerusalem Post*, 5 November 5, 1973.

"הקשרים לעולם לא ישובו לקדמותם. הטעם המר של בגידה בעת משבר תיוותר לעד בפנינו."⁶ יעקב שמעוני, סגן שר החוץ דאז הסביר שהציבור הישראלי לא יסכים בשום אופן שכספם של משלמי המסים, ולו קטן, יושקע במדינות שלהן יחסים גדועים עם מדינת ישראל.⁷

תוצאות הסקר

בהתחשב בהקשר ההיסטורי, השאלה הנשאלת בנוגע לחברה הישראלית היא: האם גישתה של החברה הישראלית עודנה שלילית בנוגע לסיוע בינלאומי? האם הציבור הישראלי עדיין עומד על כך שבשום אופן אין להשקיע את כספי משלמי המסים במדינות אפריקה? והאם האדישות המתמשכת של ממשלות ישראל תואמת את גישתו של ציבור הבוחרים הישראלי?

הממצאים העיקריים של הסקר הם כדלקמן:

- רוב הציבור (56%) מסכים כי על מדינת ישראל להעניק סיוע למדינות מתפתחות, ורוב ניכר (73%) מסכים כי על ישראל לפעול באופן זה לפחות בנסיבות מסוימות. דעה זו רווחת יותר באופן משמעותי בקרב הציבור החילוני (78%) מאשר בקרב הציבור הדתי (55%).
- רוב מוחלט בציבור (75%) חש גאווה כשישראל מסייעת לאנשים במצוקה ברחבי העולם. עם זאת, מספר זה גבוה באופן משמעותי בקרב הציבור החילוני (82%) מאשר בקרב הציבור הדתי (54%). רוב המוחלט של הציבור ערבי-ישראלי (70%) גם הוא חש גאווה במצבים אלו.
- רק מיעוט מקרב הנשאלים (28%) מאמין כי הצרכים הביטחוניים או הסוציו-אקונומיים (29%) של מדינת ישראל פוטרים אותה מסיוע למדינות אחרות.
- רק מיעוט קטן מקרב הנשאלים (19%) מסכים עם הגישה שעל מדינת ישראל להימנע ממתן סיוע למדינות מתפתחות, מאחר וממילא העולם יתייצב תמיד כנגדה.
- רוב ניכר בציבור (60%) מאמין שישנה תועלת לישראל בהגשת סיוע למדינות מתפתחות וכי סיוע זה משפר את מעמדה של ישראל בעולם (65%).
- רוב ניכר בציבור (61%) מאמין שעל מדינת ישראל לפעול בשיתוף פעולה עם יהדות העולם כדי להעניק סיוע בינלאומי למדינות מתפתחות.
- רוב ניכר בציבור (64%) מאמין שלפחות במקרים מסוימים, על מדינת ישראל להוות "אור לגויים" בתחום הסיוע הבינלאומי. מיעוט קטן (27%) מתנגד נחרצות לטענה זו.
- רוב ניכר בציבור (63%) מסכים שעל מדינת ישראל לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים", אך דעה זו חזקה יותר בקרב הציבור הדתי (84%) מאשר בקרב הציבור החילוני (63%).
- רוב מוחלט בציבור (77%) מעולם לא שמע על מש"ב. בקרב הציבור הדתי מדובר בכ-89% ובקרב הציבור החילוני בכ-80%.

⁶ Decalo, 'Africa and the U.N. Anti-Zionism Resolution', in Decalo, Israel and Africa: Forty Years, at 123, citing the Jerusalem Post, 5 October 26, 1973.

⁷ Olusola Ojo, Africa and Israel: Relations in Perspective, The Leonard Davis Institute for International Relations, The Hebrew University of Jerusalem, Westview Press, Boulder, 1988, p. 58.

השלכות והמלצות:

תוצאות הסקר מעלות אתגרים והזדמנויות למעצבי מדיניות:

1. **תמיכת הציבור בסיוע בין-לאומי** – התוצאות מראות כי תמיכת הציבור בסיוע בינלאומי גבוהה מן הצפוי. נשאלת השאלה – האם פועלה של ממשלת ישראל משקפת את דעותיו של הציבור בישראל? למרות שהסקר מעיד על כך שהחברה מעדיפה השקעה בבעיות פנים וסיוע לנזקקים המקומיים, סביר להניח שדעה זו רווחת גם בקרב הציבור במדינות אחרות.
2. **אין מודעות למחלקת מש"ב** – רמת המודעות של הציבור למחלקת מש"ב הינה זניחה. נרמז כאן שיש צורך בהשקעת מחשבה כדי להעלות את רמת המודעות למש"ב ופועלה בקרב הציבור הישראלי. בהתבסס על התוצאות החיוביות של הסקר, יש סיבה להאמין כי הציבור יתמוך ביוזמות מש"ב אם יהיה יותר מודע להם. עובדה זו נתמכת על-ידי כך שצורת הסיוע המועדפת על הציבור (71%) היא שליחת יועצים, מורים ואנשי מקצועי למדינות מתפתחות – שזוהי תכלית ועיקר פועלה של מש"ב ב-50 שנות קיומה.
3. **הבדלים בין המגזרים** -
המגזר הדתי – ישנם הבדלים משמעותיים בין גישותיהם של המגזרים השונים בחברה הישראלית. הציבור החילוני תומך יותר בהענקת סיוע בינלאומי מאשר הציבור הדתי, ונדמה כי גישת הציבור הדתי אינה תואמת לקוד המוסרי והאתי שלה. מומלץ לחקור לעומק את הגורמים העומדים מאחורי תופעה זו.
המגזר הערבי-ישראלי – המגזר הערבי-ישראלי תומך מאוד בסיוע בין-לאומי. המגזר מתגאה במאמצי הסיוע של המדינה כמעט באותה מידה כמו המגזר החילוני, והרבה יותר מהמגזר הדתי. נרמז כאן כי יכולתו של המגזר הערבי-ישראלי להזדהות עם המדינה בנושא זה, עשוי להוות הזדמנות לשיתוף המגזר במאמצי הסיוע הבינלאומיים של המדינה. יש להשקיע מחשבה בהערכת סוגי הפרויקטים שניתן ליזום בהקשר זה, לדוגמא, שליחת מתנדבים יהודים וערבים לעבוד יחד במדינות מתפתחות.
4. **סיוע בין-לאומי כ"עוצמה רכה"** – הציבור הרחב מאמין כי קיים קשר משמעותי בין מאמצי הסיוע הבינלאומיים של ישראל וגישת העולם כלפיה. רצוי לחקור לעומק את היתרונות הפוטנציאליים של מדיניות הסיוע הבין-לאומי של ישראל כחלק מאסטרטגיית "עוצמה רכה" היקפית. בהקשר זה, ישנה תמיכה איתנה בשיתוף יהדות התפוצות במאמצי הסיוע. כולנו אמונה כי אחת מהמפתחות לתמיכה בעוצמה הרכה של ישראל טמונה ביצירת פרויקטים משותפים במעגל בינלאומי, בשיתוף עם יהדות התפוצות.

מרס 2008

אלי פריד

חוקר מדיניות ומנהל פרויקטים

ביה"ס לממשל ומדיניות ע"ש הרולד הרטון

אוניברסיטת תל-אביב

סקר דעת קהל בנושא סיוע החוץ של ישראל למדינות העולם

מאגר מוחות – מכון מחקר ויעוץ בינתחומי בע"מ

מבוא

לבקשתכם ערכנו סקר דעת קהל בקרב הציבור הרחב, מגמה לבחון את: (א) מידת ההיכרות שלו עם סיוע החוץ של ישראל למדינות בעולם (ב) עמדותיו כלפי סיוע חוץ של ישראל למדינות בעולם (ג) העדפותיו ביחס לסיוע חוץ של ישראל למדינות אחרות.

השיטה

הסקר נערך, בשיטה של סקר טלפוני, בתאריכים 24-29.1.2008 בשעות היממה השונות בקרב מדגם הסתברותי של 535 משיבים המהווה מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית הבוגרת בישראל (גילאי 18 ויותר). טעות הדגימה המרבית 4.5% בהתייחס לאומדנים השונים.

הממצאים להלן מוצגים ברמת כלל המדגם וכן לפי דתיות (חילוניים לעומת דתיים) ומגזר (המגזר היהודי לעומת המגזר הערבי).

עורכי הסקר

הסקר נערך ע"י מאגר מוחות – מכון מחקר ויעוץ בינתחומי בע"מ בנייהולם של פרופ' יצחק כ"ץ – מנכ"ל, פרופ' ברוך מבורך – המנהל המדעי וד"ר אמיר הורקין – מנהל המחקר.

תקציר הממצאים

1. רוב הציבור (53%) מתאר כסביר ומעלה את היקף הסיוע שמדינת ישראל מעניקה כיום למדינות לא מפותחות שונות בעולם. הרוב אף מעריך שישראל מעניקה כיום סיוע בהיקף הדומה או העולה על הסיוע שמעניקות מדינות אחרות בעולם. הרוב (56%) גם סבור כי מדינת ישראל צריכה להעניק סיוע כזה למדינות לא מפותחות שונות בעולם.
2. שליש מקרב התומכים בהענקת סיוע למדינות לא מפותחות מנמק את תמיכתו במורשת היהודית וכמחצית מנמקת זאת במגוון סיבות אחרות.
3. התחומים המועדפים להענקת הסיוע הם התחומים ההומניטאריים, בראשם בריאות (32%), חקלאות (16%), חינוך והשכלה (11%). הסיוע הביטחוני זוכה להעדפה של 1% בלבד.
4. הציבור מעדיף סיוע במצבי חרום ומשבר (44%), על פני סיוע באופן שוטף (31%). עם זאת, כאשר מחברים את קטגוריות התשובות "סיוע באופן שוטף" + "סיוע גם בחרום וגם באופן שוטף", התמיכה היא של 48%.
5. רוב מוחלט מקרב הציבור (75%) חש גאווה כאשר הוא שומע שישראל מעניקה סיוע לנזקקים ברחבי העולם.
6. רוב מוחלט מקרב הציבור (77%) לא שמע עד היום על "משב" - המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ הישראלי.
7. ההסכמה של הציבור עם מספר היגדים מרכזיים, היא כדלקמן (בדירוג):

היגדים	מידת ההסכמה (מסכים+מסכים בהחלט)
1. הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם	65%
2. מדינת ישראל צריכה לשתף פעולה עם יהדות העולם במתן סיוע למדינות לא מפותחות	61%
3. באופן עקרוני, יש יתרונות רבים לכך שישראל תסייע למדינות לא מפותחות בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח	60%
4. הדת, המסורת והמורשת הישראלית תומכים ומצדיקים סיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות	45%
5. לאור הצרכים הכלכליים והחברתיים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות	29%
6. לאור הצרכים הביטחוניים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות	28%
7. הקהילה הבינלאומית תמיד תהיה נגדנו בזירה המדינית ולכן לא צריך לסייע למדינות לא מפותחות	19%

8. רוב הציבור (63%) מסכים עם הטענה לפיה, מדינת ישראל צריכה לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים" ולהעדיף מתן סיוע לנזקקים בישראל, על פני סיוע לנזקקים במדינות אחרות.

9. **הציבור הדתי** (דתי לאומי+דתי חרדי) מגלה עמדות **שונות** לעומת כלל הציבור בנושאים הבאים:
- 1) הדתיים מצדדים בהענקת הסיוע (45%), אך שיעור המתנגדים מקרבם (38%) גבוה משמעותית משיעור המתנגדים בציבור הרחב (23%).
 - 2) רבים יותר מקרב הציבור הדתי (65%) מנמקים את תמיכתם בהענקת סיוע במורשת היהודית (לעומת 34% בציבור הרחב).
 - 3) הדתיים חשים גאווה בשל הסיוע המוענק (54%), אך שיעור זה נמוך משמעותית מהציבור הרחב (75%).
 - 4) הדתיים (85%) חשים יותר מהאחרים (48%) כי ישראל מעניקה סיוע בהיקף הדומה או העולה על הסיוע של מדינות אחרות.
 - 5) הדתיים (84%) מסכימים יותר מהאחרים (63%) לתפיסה של "עניי עירך קודמים".

10. **הציבור הערבי-ישראלי** מגלה עמדות **שונות** לעומת כלל הציבור בנושאים הבאים:
- 1) רבים יותר בציבור הערבי (63%) מצדדים בהענקת סיוע לעומת הציבור הרחב (56%).
 - 2) רק מעטים בציבור הערבי (7%) מנמקים את הענקת הסיוע הישראלי במורשת היהודית.
 - 3) הערבים (79%) חשים יותר מהציבור הרחב (48%) כי ישראל מעניקה סיוע בהיקף הדומה או העולה על הסיוע של מדינות אחרות.
 - 4) רוב הציבור הערבי שותף לתפיסה של "עניי עירך קודמים", אך שיעורו נמוך במעט (50%) לעומת הציבור הרחב (63%).

הממצאים

1. איך היית מתאר את היקף הסיוע שמעניקה כיום מדינת ישראל, בתחומים של סיוע הומניטארי ופיתוח, למדינות לא מפותחות שונות בעולם?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. ישראל לא מעניקה כלל סיוע	4%	2%	4%	4%	3%
2. ישראל מעניקה מעט מאוד סיוע	18%	12%	20%	18%	15%
3. ישראל מעניקה סיוע סביר	39%	41%	40%	40%	42%
4. ישראל מעניקה סיוע רב	8%	5%	9%	8%	3%
5. ישראל מעניקה סיוע רב מאוד	6%	10%	5%	6%	5%
6. לא יודע ותשובות אחרות	25%	30%	22%	24%	32%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".

2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".

3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".

* Chi-Square=9.7 d.f.=5 P=0.082 N=452

** Chi-Square=3.2 d.f.=5 P=0.662 N=512

רוב המשיבים מכלל המדגם (39%) מתאר **כסביר** את היקף הסיוע שמעניקה כיום מדינת ישראל, בתחומים של סיוע הומניטארי ופיתוח, למדינות לא מפותחות שונות בעולם. 14% סבורים כי מדינת ישראל מעניקה כיום **סיוע רב ורב מאד** בתחומים של סיוע הומניטארי ופיתוח, למדינות לא מפותחות שונות בעולם ושיעור נמוך (24%) סבור כי מדינת ישראל מעניקה כיום **מעט מאד סיוע או כלל לא מעניקה סיוע** למדינות לא מפותחות שונות בעולם בתחומים הנ"ל. בהקשר זה לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין חילוניים לדתיים ובין המגזר היהודי למגזר הערבי.

2. לפי דעתך, בהשוואה לסיוע שמדינת ישראל העניקה בעבר למדינות אלו, האם ממשלת ישראל מעניקה כיום פחות סיוע, סיוע בהיקף דומה או יותר?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. פחות	17%	12%	17%	16%	28%
2. בהיקף דומה	32%	24%	34%	32%	30%
3. יותר	13%	22%	13%	15%	0%
4. לא יודע ותשובות אחרות	38%	42%	36%	37%	42%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=7.4 d.f.=3 P=0.058 N=452
 ** Chi-Square=14.2 d.f.=3 P<0.0031 N=512

רוב המשיבים מכלל המדגם (38%) לא יודע להשיב לשאלה הנדונה. כשליש מהמשיבים בכלל המדגם (32%) סבור כי בהשוואה לסיוע שמדינת ישראל העניקה בעבר למדינות אלו, ממשלת ישראל מעניקה כיום סיוע בהיקף דומה. 13% סבורים שהיקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום הוא בהיקף גדול יותר מבעבר ו-17% סבורים שהיקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום הוא בהיקף נמוך יותר מבעבר. בהקשר זה לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין חילוניים לדתיים.

נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין מגזר לבין העמדה בשאלה הנדונה: 15% מהמגזר היהודי סבורים שהיקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום הוא בהיקף גדול יותר מבעבר לעומת 0% מהמגזר הערבי. בנוסף, כרבע מהמגזר הערבי (28%) סבור שהיקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום הוא בהיקף נמוך יותר מבעבר לעומת 16% מהמגזר היהודי.

3. לפי דעתך, האם מדינת ישראל צריכה או לא צריכה להעניק כיום סיוע למדינות לא מפותחות שונות בעולם?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. לא צריכה	23%	38%	20%	24%	15%
2. תלוי, אולי <<<	17%	10%	20%	18%	15%
3. כן צריכה <<<	56%	45%	58%	55%	63%
4. תשובות אחרות	4%	7%	2%	3%	7%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=19.9 d.f.=3 P<0.0001 N=452
 ** Chi-Square=4.6 d.f.=3 P=0.202 N=512

רוב המשיבים מכלל המדגם (56%) סבור כי מדינת ישראל צריכה להעניק כיום סיוע למדינות לא מפותחות שונות בעולם לעומת כרבע (23%) הסבור שישראל לא צריכה להעניק סיוע כזה. בהקשר זה לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין המגזר היהודי למגזר הערבי. **נמצא קשר מובהק בין דתיות לבין העמדה בשאלה נדונה: 58% מהחילונים סבורים מדינת ישראל צריכה להעניק כיום סיוע למדינות לא מפותחות שונות בעולם לעומת 45% מקרב הדתיים. בנוסף, 38% מהדתיים סבורים כי מדינת ישראל לא צריכה להעניק כיום סיוע למדינות לא מפותחות שונות בעולם לעומת 20% בלבד מקרב החילוניים.**

התומכים בסיוע חוץ

המשיבים "תלוי, אולי" ו"כן צריכה" בשאלה 3 לעיל, נשאלו את שאלה 4 להלן: 4. האם תמיכתך במתן סיוע נובעת מהמורשת היהודית של העם היהודי או מסיבות אחרות?

4. האם תמיכתך במתן סיוע נובעת מהמורשת היהודית של העם היהודי או מסיבות אחרות?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. מהמורשת היהודית	34%	65%	32%	37%	7%
2. מסיבות אחרות	53%	25%	54%	49%	87%
3. לא יודע ותשובות אחרות	13%	10%	14%	14%	6%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=18.8 d.f.=2 P<0.0001 N=330
 ** Chi-Square=23.4 d.f.=2 P<0.0001 N=376

מקרב המשיבים התומכים בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות, כשליש (34%) מנמק את תמיכתו בכך במורשת היהודית וכמחצית (53%) מנמקת את תמיכתה בכך בסיבות אחרות.

נמצא קשר מובהק סטטיסטי בין דתיות לבין נימוקי התמיכה בסיוע חוץ של ישראל: רוב גדול מהדתיים התומכים בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות (65%) מנמק את תמיכתו בכך במורשת היהודית לעומת כשליש בלבד מקרב החילוניים התומכים בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות (32%).

נמצא קשר מובהק סטטיסטי בין מגזר לבין נימוקי התמיכה בסיוע חוץ של ישראל: למעלה משליש מהמגזר היהודי התומך בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות (37%) מנמק את תמיכתו בכך במורשת היהודית לעומת 7% בלבד מקרב המגזר הערבי, התומכים בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות. רוב מוחלט מהמגזר הערבי התומך בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות (87%) מנמק את תמיכתו בכך בסיבות אחרות (מאשר המורשת היהודית) לעומת 49% בלבד מקרב המגזר היהודי, התומכים בסיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות.

5. לפי דעתך, האם מדינת ישראל צריכה להעניק כיום פחות סיוע, סיוע בהיקף דומה או יותר סיוע לעומת העבר, למדינות לא מפותחות שונות בעולם?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. פחות	16%	17%	16%	16%	18%
2. בהיקף דומה	40%	25%	47%	43%	30%
3. יותר	21%	18%	21%	20%	27%
4. לא יודע ותשובות אחרות	23%	40%	16%	21%	25%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=23.9 d.f.=3 P<0.0001 N=452
 ** Chi-Square=3.6 d.f.=3 P=0.309 N=512

רוב המשיבים מכלל המדגם (40%) סבור כי מדינת ישראל צריכה להעניק כיום סיוע בהיקף דומה לעומת העבר, למדינות לא מפותחות שונות בעולם. כחמישית (21%) סבורה כי מדינת ישראל צריכה להעניק כיום סיוע בהיקף גדול יותר מבעבר ו-

16% סבורים שישראל צריכה להעניק כיום סיוע בהיקף **נמוך יותר** מבעבר. בהקשר זה לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין המגזר היהודי למגזר הערבי.

נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין דתיות לבין העמדה בשאלה הנדונה: כמחצית מהחילונים (47%) סבורה כי מדינת ישראל צריכה להעניק כיום **סיוע בהיקף דומה** בהשוואה לעבר, למדינות לא מפותחות שונות בעולם, לעומת רבע בלבד מקרב הדתיים (25%). 40% מדתיים לא ידעו לגבש עמדה בשאלה הנדונה לעומת 16% מהחילוניים.

6. לפי דעתך, באלו תחומים ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות? (שאלה פתוחה)

התשובות	כלל המדגם	דתיות		מגזר	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. חקלאות	16%	10%	18%	17%	13%
2. בריאות	32%	33%	33%	33%	32%
3. חינוך והשכלה	11%	13%	11%	11%	10%
4. ביטחון, צבא, לוחמה בטרור וכד'	4%	2%	4%	4%	9%
5. בטחון פנים ומשטרה	1%	0%	2%	1%	0%
6. טכנולוגיה, תקשורת, היי-טק וכד'	8%	11%	8%	9%	3%
7. פיתוח תשתיות	2%	2%	2%	2%	0%
8. בתחומים אחרים	9%	11%	7%	8%	16%
9. ישראל לא צריכה כלל לסייע	4%	4%	5%	5%	0%
10. לא יודע ותשובות אחרות	13%	14%	10%	10%	17%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".

התחומים הנתפסים ע"י כלל המדגם בתור התחומים הבולטים בהם ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות הם:

א. בריאות (32%); ב. חקלאות (16%); ג. חינוך והשכלה (11%)

התחומים הנתפסים ע"י החילוניים בתור התחומים הבולטים בהם ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות הם:

א. בריאות (33%); ב. חקלאות (18%); ג. חינוך והשכלה (11%)

התחומים הנתפסים ע"י הדתיים בתור התחומים הבולטים בהם ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות הם:

א. בריאות (33%); ב. חינוך והשכלה (13%); ג. טכנולוגיה והיי טק (11%)

התחומים הנתפסים ע"י המגזר היהודי בתור התחומים הבולטים בהם ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות הם:

א. בריאות (33%); ב. חקלאות (17%); ג. חינוך והשכלה (11%)

התחומים הנתפסים ע"י המגזר הערבי בתור התחומים הבולטים בהם ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות הם:

א. בריאות (32%); ב. תחומים אחרים (16%); ג. חקלאות (13%)

7-9. אקריא לך רשימה של דרכים בהם ממשלת ישראל יכולה לסייע למדינות הלא מפותחות, ותאמרי/ לי בבקשה לפי דעתך האם ישראל צריכה או לא צריכה לסייע להן בכל אחת מהדרכים הבאות:

(א) כלל המדגם

ישראל צריכה או לא צריכה לסייע בדרך זו?					הפער*	דרכי הסיוע
סה"כ	4 לא יודע תשובות אחרות	3 כן צריכה	2 אולי, תלוי בנסיבות	1 לא צריכה		
100%	2%	71%	13%	14%	+57%	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
100%	3%	18%	16%	63%	-45%	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
100%	2%	76%	10%	12%	+64%	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

*ההפרש בין שיעור המשיבים "כן צריכה" לבין שיעור המשיבים "לא צריכה". פער חיובי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" גדול משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "כן צריכה". פער שלילי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" קטן משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "לא צריכה".

רוב גדול מכלל המדגם תומך בדרכי סיוע הכוללות שליחת מוצרים ובשליחת יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע (76%-ו-71% בהתאמה) ומתנגד לשליחת כסף בצורה ישירה (63%).

(ב) דתיים

ישראל צריכה או לא צריכה לסייע בדרך זו?					הפער*	דרכי הסיוע
סה"כ	4 לא יודע תשובות אחרות	3 כן צריכה	2 אולי, תלוי בנסיבות	1 לא צריכה		
100%	5%	66%	8%	21%	+45%	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
100%	6%	9%	9%	76%	-67%	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
100%	5%	68%	10%	17%	+51%	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

*ההפרש בין שיעור המשיבים "כן צריכה" לבין שיעור המשיבים "לא צריכה". פער חיובי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" גדול משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "כן צריכה". פער שלילי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" קטן משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "לא צריכה".

רוב גדול מקרב הדתיים תומך בדרכי סיוע הכוללות שליחת מוצרים ובשליחת יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע (68%-ו-66% בהתאמה) ומתנגד לשליחת כסף בצורה ישירה (76%).

(ג) חילוניים

ישראל צריכה או לא צריכה לסייע בדרך זו?					הפער*	דרכי הסיוע
סה"כ	4 לא יודע תשובות אחרות	3 כן צריכה	2 אולי, תלוי בנסיבות	1 לא צריכה		
100%	1%	73%	13%	13%	+60%	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
100%	1%	18%	15%	66%	-48%	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
100%	0%	82%	8%	10%	+72%	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

*ההפרש בין שיעור המשיבים "כן צריכה" לבין שיעור המשיבים "לא צריכה". פער חיובי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" גדול משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "כן צריכה". פער שלילי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" קטן משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "לא צריכה".

רוב גדול מקרב החילוניים תומך בדרכי סיוע הכוללות שליחת מוצרים ובשליחת יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע (82% ו-73% בהתאמה) ומתנגד לשליחת כסף בצורה ישירה (66%).

(ד) מגזר יהודי

ישראל צריכה או לא צריכה לסייע בדרך זו?					הפערה*	דרכי הסיוע
סה"כ	4 לא יודע תשובות אחרות	3 כן צריכה	2 אולי, תלוי בנסיבות	1 לא צריכה		
100%	1%	72%	12%	15%	+57%	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
100%	2%	16%	14%	68%	-52%	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
100%	1%	79%	8%	12%	+67%	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

*ההפרש בין שיעור המשיבים "כן צריכה" לבין שיעור המשיבים "לא צריכה". פער חיובי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" גדול משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "כן צריכה". פער שלילי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" קטן משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "לא צריכה".

רוב גדול מקרב המגזר היהודי תומך בדרכי סיוע הכוללות שליחת מוצרים ובשליחת יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע (79% ו-72% בהתאמה) ומתנגד לשליחת כסף בצורה ישירה (68%).

(ה) מגזר ערבי

ישראל צריכה או לא צריכה לסייע בדרך זו?					הפערה*	דרכי הסיוע
סה"כ	4 לא יודע תשובות אחרות	3 כן צריכה	2 אולי, תלוי בנסיבות	1 לא צריכה		
100%	5%	68%	17%	10%	+58%	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
100%	4%	28%	30%	38%	-10%	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
100%	7%	60%	20%	13%	+47%	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

*ההפרש בין שיעור המשיבים "כן צריכה" לבין שיעור המשיבים "לא צריכה". פער חיובי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" גדול משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "כן צריכה". פער שלילי משמעו כי שיעור המשיבים "כן צריכה" קטן משיעור המשיבים "לא צריכה". דבר זה משקף כי עמדת הציבור נוטה בכיוון של "לא צריכה".

רוב גדול מקרב המגזר הערבי תומך בדרכי סיוע הכוללות שליחת מוצרים ובשליחת יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע (68% ו-60% בהתאמה) ומתנגד לשליחת כסף בצורה ישירה (38%).

(ו) שיעור המשיבים "ישראל כן צריכה לסייע בדרך זו" לפי דתיות ומגזר

שיעור המשיבים "ישראל כן צריכה לסייע בדרך זו"					התשובות
מגזר		דתיות		כלל המדגם	
ערבי	יהודי ³	חילונים ¹	דתיים ²		
68%	72%	73%	**66%	71%	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
28%	***16%	18%	*9%	18%	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
60%	***79%	82%	***68%	76%	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורת".

2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".

3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".

* P<0.05 ** P<0.01 *** P<0.001

העמדות בנוגע לדרכי הסיוע הנ"ל, דומות בקרב חילוניים ודתיים ובקרב המגזר היהודי והמגזר הערבי.

10. לפי דעתך, האם ישראל צריכה להעניק סיוע רק במצבי חרום ומשבר, כמו אסונות טבע או מגיפות, או באופן שוטף וללא קשר למצבי חרום כאלה?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. רק במצבי חרום ומשבר	44%	43%	45%	45%	38%
2. באופן שוטף	31%	24%	33%	31%	28%
3. גם בחרום וגם באופן שוטף	17%	7%	20%	17%	15%
4. ישראל לא צריכה כלל לסייע	3%	15%	1%	4%	0%
5. לא יודע ותשובות אחרות	5%	11%	1%	3%	19%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=63.3 d.f.=4 P<0.0001 N=452
 ** Chi-Square=24.9 d.f.=4 P<0.0001 N=512

רוב המשיבים מכלל המדגם (44%) סבור כי ישראל צריכה להעניק סיוע רק במצבי חרום ומשבר. כשליש (31%) סבור כי ישראל צריכה להעניק סיוע באופן שוטף.

נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין דתיות לבין העמדה בשאלה הנדונה: חמישית מהחילוניים (20%) סבורה כי ישראל צריכה להעניק סיוע גם בחירום וגם באופן שוטף לעומת 7% בלבד מקרב הדתיים. בנוסף, 15% מהדתיים סבורים כי ישראל לא צריכה כלל לסייע למדינות מתפתחות בעולם לעומת 1% בלבד מקרב החילוניים.

יחד עם זאת רוב החילוניים (45%) ורוב הדתיים (43%) כמו גם רוב מקרב המגזר היהודי (45%) ורוב מקרב המגזר הערבי (38%) סבורים כי ישראל צריכה להעניק סיוע רק במצבי חרום ומשבר.

11. האם אתה חש/ה או לא חש/ה תחושה של גאווה כאשר אתה/שומעת/שישראל מעניקה סיוע לנזקקים ברחבי העולם?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. לא חש גאווה	14%	31%	10%	14%	12%
2. כן חש גאווה	75%	54%	82%	77%	70%
3. תלוי (במקרה/באירוע/במדינה/בנזקקים וכד')	7%	12%	6%	7%	5%
4. תשובות אחרות	4%	3%	2%	2%	13%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=34.1 d.f.=3 P<0.0001 N=452
 ** Chi-Square=19.5 d.f.=3 P<0.0001 N=512

רוב מוחלט מכלל המדגם (75%) חש גאווה כאשר הוא שומע שישראל מעניקה סיוע לנזקקים ברחבי העולם. נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין דתיות לבין תחושת הגאווה המתעוררת בעקבות הידיעה כי ישראל מעניקה סיוע לנזקקים בעולם: רוב מוחלט מהחילוניים (82%) חש גאווה כאשר הוא שומע שישראל מעניקה סיוע לנזקקים ברחבי העולם לעומת 54% מקרב הדתיים. כשליש מהדתיים (31%) לא חש גאווה בהקשר הנדון לעומת 10% מהחילוניים.

12. לפי דעתך, בהתחשב בגודלה היחסי של מדינת ישראל, מה היקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, בהשוואה לסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות בעולם?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. ישראל מעניקה הרבה פחות	4%	4%	8%	7%	0%
2. ישראל מעניקה פחות	17%	11%	28%	25%	21%
3. ישראל מעניקה פחות או יותר בהיקף דומה	27%	40%	37%	37%	52%
4. ישראל מעניקה יותר	16%	32%	22%	24%	19%
5. ישראל מעניקה הרבה יותר	5%	13%	5%	7%	8%
6. לא יודע ותשובות אחרות	31%	-	-	-	-
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=10.5 d.f.=4 P<0.05 N=452
 ** Chi-Square=5.6 d.f.=4 P=0.223 N=512

כרבע מהמשיבים מכלל המדגם (27%) מעריך כי בהתחשב בגודלה היחסי של מדינת ישראל, היקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, בהשוואה לסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות בעולם, הוא דומה פחות או יותר. כחמישית (21%) סבורה כי ממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, סיוע גדול יותר והרבה יותר מאשר הסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות בעולם, ואותו שיעור (21%) סבור כי ממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, סיוע קטן יותר והרבה יותר קטן מאשר הסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות.

נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין מגזר לבין תפיסת היקף הסיוע הישראלי בהשוואה לסיוע ממדינות אחרות: כמחצית מהמגזר הערבי (52%) מעריכה כי בהתחשב בגודלה היחסי של מדינת ישראל, היקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, בהשוואה לסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות בעולם, הוא דומה פחות או יותר, לעומת 37% מקרב המגזר היהודי. בנוסף, כשליש מהמגזר היהודי (32%) מעריך כי ממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, סיוע קטן יותר והרבה יותר קטן מאשר הסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות לעומת 21% מקרב המגזר הערבי.

13. מבין משרדי הממשלה השונים בישראל, מי להערכתך היה מעורב בדרך כלל, לאורך שנים רבות, בטיפול בנושאים של סיוע החוץ למדינות לא מפותחות? (שאלה פתוחה)

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילונים ¹	יהודי ³	ערבי
1. משרד הביטחון	7%	8%	8%	8%	5%
2. משרד החוץ	37%	42%	38%	39%	30%
3. משרד החקלאות	6%	2%	7%	6%	8%
4. משרד החינוך (כולל תרבות, ספורט ומדע)	1%	1%	1%	1%	6%
5. משרד ראש הממשלה	1%	2%	2%	2%	0%
6. משרד הבריאות	7%	2%	8%	7%	3%
7. משרד הרווחה	2%	2%	2%	2%	3%
8. משרד המשטרה/ביטחון פנים	0%	0%	2%	1%	0%
9. משרד האוצר	2%	0%	3%	2%	3%
10. משרדים אחרים	2%	2%	0%	2%	5%
11. לא יודע ותשובות אחרות	35%	39%	29%	30%	37%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=20.1 d.f.=10 P<0.0001 N=535
 ** Chi-Square=20.1 d.f.=10 P<0.0001 N=535

רוב מקרב מכלל המדגם (37%) מעריך כי **משרד החוץ** היה מעורב בדרך כלל ולאורך שנים רבות בטיפול בנושאים של סיוע החוץ למדינות לא מפותחות. כשליש נוסף (35%) **לא יודע** להעריך איזה משרד ממשלתי היה מעורב בפעילות הנ"ל.

רוב מקרב החילוניים (38%) רוב מקרב הדתיים (42%) כמו גם רוב מקרב המגזר היהודי (39%) ורוב מקרב המגזר הערבי (30%) מעריכים כי **משרד החוץ** היה מעורב בדרך כלל ולאורך שנים רבות בטיפול בנושאים של סיוע החוץ למדינות לא מפותחות. כשליש נוסף בכל אחד מארבע הפלחים דלעיל **לא יודע** להעריך איזה משרד ממשלתי היה מעורב בפעילות הנ"ל.

14. האם שמעת עד היום על "משב" – המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ הישראלי, העוסקת בסיוע למדינות שונות בעולם?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**
		דתיים ²	חילוניים ¹	
1. לא שמעתי	77%	89%	80%	81%
2. נדמה לי, אולי, כנראה	5%	8%	3%	4%
3. כן שמעתי	12%	2%	15%	12%
4. תשובות אחרות	6%	1%	2%	3%
סה"כ	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=14.5 d.f.=3 P<0.01 N=452
 ** Chi-Square=54.6 d.f.=3 P<0.0001 N=512

רמת ההיכרות (הנעזרת) של הציבור עם "משב" - המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ הישראלי, העוסקת בסיוע למדינות שונות בעולם, היא נמוכה.

רוב מוחלט מקרב מכלל המדגם (77%) **לא-שמע** עד היום על "משב" - המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ הישראלי, העוסקת בסיוע למדינות שונות בעולם.

רוב מוחלט מקרב החילוניים (80%) רוב מוחלט מקרב הדתיים (89%) כמו גם רוב מוחלט מקרב המגזר היהודי (81%) ורוב גדול מקרב המגזר הערבי (52%) **לא-שמעו** עד היום על "משב" - המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ הישראלי, העוסקת בסיוע למדינות שונות בעולם.

נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין דתיות לבין רמת ההיכרות עם "משב": רמת ההיכרות עם "משב" בקרב החילוניים (כן שמעו, 15%) גדולה פי-7 לערך מרמת ההיכרות המקבילה בקרב הדתיים (2%).

נמצא קשר מובהק סטטיסטית בין מגזר לבין רמת ההיכרות עם "משב": רמת **חוסר ההיכרות** עם "משב" בקרב המגזר היהודי (לא שמעו, 81%) גדולה פי-1.5 לערך מרמת ההיכרות המקבילה בקרב המגזר הערבי (52%).

15-21. תאמרו/י לי בבקשה עד כמה את/ה מסכים/ה או לא מסכים/ה עם כל אחד מהמשפטים הבאים, בסולם של 1=בהחלט לא מסכים עד 5=מסכים בהחלט:

(א) כלל המדגם

סה"כ	עד כמה את/ה מסכים/ה לכל אחד מהמשפטים הבאים?						מידת הסכמה ממוצעת	(היגדים) משפטים
	6 לא יודע תשובות אחרות	5 מסכים בהחלט	4 מסכים	3 ככה ככה	2 לא מסכים	1 בהחלט לא מסכים		
100%	11%	24%	36%	16%	9%	4%	3.75	15. באופן עקרוני, יש יתרונות רבים לכך שישראל תסייע למדינות לא מפותחות בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח
100%	11%	30%	35%	11%	9%	4%	3.84	16. הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם
100%	14%	24%	37%	12%	8%	5%	3.79	17. מדינת ישראל צריכה לשתף פעולה עם יהדות העולם במתן סיוע למדינות לא מפותחות
100%	12%	10%	18%	14%	32%	14%	2.73	18. לאור הצרכים הביטחוניים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
100%	12%	10%	19%	17%	29%	13%	2.82	19. לאור הצרכים הכלכליים והחברתיים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
100%	20%	14%	31%	16%	13%	6%	3.42	20. הדת, המסורת והמורשת הישראלית תומכים ומצדיקים סיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות
100%	16%	7%	12%	12%	30%	23%	2.41	21. הקהילה הבינלאומית תמיד תהיה נגדנו בזירה המדינית ולכן לא צריך לסייע למדינות לא מפותחות

(ב) מידת ההסכמה למשפטים (מידת ההסכמה הממוצעת) לפי דתיות ומגזר

מידת ההסכמה הממוצעת					היגדים) משפטים
מגזר		דתיות		כלל המדגם	
ערבי	יהודי ³	חילונים ¹	דתיים ²		
4.02	3.70	3.77	**3.39	3.75	15. באופן עקרוני, יש יתרונות רבים לכך שישראל תסייע למדינות לא מפותחות בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח
4.25	**3.77	3.82	*3.53	3.84	16. הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם
4.02	3.75	3.82	**3.43	3.79	17. מדינת ישראל צריכה לשתף פעולה עם יהדות העולם במתן סיוע למדינות לא מפותחות
2.65	2.77	2.70	*3.07	2.73	18. לאור הצרכים הביטחוניים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
2.82	2.83	2.78	3.03	2.82	19. לאור הצרכים הכלכליים והחברתיים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
3.32	3.44	3.44	3.43	3.42	20. הדת, המסורת והמורשת הישראלית תומכים ומצדיקים סיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות
2.47	2.42	2.37	2.66	2.41	21. הקהילה הבינלאומית תמיד תהיה נגדנו בזירה המדינית ולכן לא צריך לסייע למדינות לא מפותחות

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".

2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".

3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".

* P<0.05 ** P<0.01 *** P<0.001

מידת ההסכמה של **חילוניים גבוהה יותר** באופן מובהק סטטיסטית ממידת ההסכמה של **דתיים** עם המשפטים הבאים: (א) באופן עקרוני, יש יתרונות רבים לכך שישראל תסייע למדינות לא מפותחות בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח (ב) הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם (ג) מדינת ישראל צריכה לשתף פעולה עם יהדות העולם במתן סיוע למדינות לא מפותחות.

מידת ההסכמה של **דתיים גבוהה יותר** באופן מובהק סטטיסטית ממידת ההסכמה של **חילוניים** עם המשפט הבא: לאור הצרכים הביטחוניים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות

מידת ההסכמה של **המגזר הערבי גבוהה יותר** באופן מובהק סטטיסטית ממידת ההסכמה של **המגזר היהודי** עם המשפט הבא: הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם.

(ג) מידת ההסכמה למשפטים (שיעור המשיבים מסכים ומסכים בהחלט) לפי דתיות ומגזר

שיעור המשיבים מסכים ומסכים בהחלט					היגדים) משפטים
מגזר		דתיות		כלל המדגם	
ערבי	יהודי ³	חילונים ¹	דתיים ²		
68%	65%	67%	57%	60%	15. באופן עקרוני, יש יתרונות רבים לכך שישראל תסייע למדינות לא מפותחות בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח
85%	70%	72%	61%	65%	16. הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם
81%	71%	73%	62%	61%	17. מדינת ישראל צריכה לשתף פעולה עם יהדות העולם במתן סיוע למדינות לא מפותחות
29%	32%	30%	41%	28%	18. לאור הצרכים הביטחוניים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
38%	33%	33%	36%	29%	19. לאור הצרכים הכלכליים והחברתיים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
53%	58%	56%	65%	45%	20. הדת, המסורת והמורשת הישראלית תומכים ומצדיקים סיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות
21%	23%	21%	32%	19%	21. הקהילה הבינלאומית תמיד תהיה נגדנו בזירה המדינית ולכן לא צריך לסייע למדינות לא מפותחות

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * P<0.05 ** P<0.01 *** P<0.001

22. יש הטוענים כי מדינת ישראל צריכה לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים" ולהעדיף מתן סיוע לנזקקים בישראל, על פני סיוע לנזקקים במדינות אחרות, האם את/ה מסכים/ה או מתנגד/ת לטענה זו?

מגזר**		דתיות*		כלל המדגם	התשובות
ערבי	יהודי ³	חילונים ¹	דתיים ²		
18%	14%	16%	5%	15%	1. מתנגד לטענה
50%	67%	63%	84%	63%	2. מסכים עם הטענה
10%	14%	15%	8%	13%	3. תלוי (במקרה/באירוע/במדינה/בנזקקים)
22%	5%	6%	3%	9%	4. תשובות אחרות
100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 * Chi-Square=14.8 d.f.=3 P<0.01 N=452
 ** Chi-Square=22.1 d.f.=3 P<0.0001 N=512

רוב גדול מהמשיבים מכלל המדגם (63%) מסכים עם הטענה לפיה, מדינת ישראל צריכה לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים" ולהעדיף מתן סיוע לנזקקים בישראל, על פני סיוע לנזקקים במדינות אחרות.

נמצא קשר מובהק בין דתיות לבין העמדה ביחס לטענה שישראל צריכה לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים": רוב מוחלט מהדתיים (84%) מסכים עם הטענה הנ"ל לעומת 63% מקרב החילוניים.

נמצא קשר מובהק בין מגזר לבין העמדה ביחס לטענה שישראל צריכה לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים": רוב גדול מהמגזר היהודי (67%) מסכים עם הטענה הנ"ל לעומת 50% מקרב המגזר הערבי.

23. יש הטוענים כי ישראל צריכה להיות "אור לגויים", גם בנושא של סיוע לנזקקים בעולם ולמדינות אחרות, וליטול בכך חלק פעיל, האם את/ה מסכים/ת או מתנגד/ת לטענה זו?

התשובות	כלל המדגם	דתיות*		מגזר**	
		דתיים ²	חילוניים ¹	יהודי ³	ערבי
1. מתנגד לטענה	27%	38%	27%	29%	21%
2. מסכים עם הטענה	44%	44%	46%	45%	42%
3. תלוי (במקרה/באירוע/במדינה/בנזקקים)	18%	17%	21%	20%	3%
4. תשובות אחרות	11%	1%	6%	6%	34%
סה"כ	100%	100%	100%	100%	100%

1. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "חילוני" ו-"מסורתי".
 2. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "דתי לאומי" ו-"דתי חרדי".
 3. לצורך הניתוח קובצו יחד הקטגוריות "יהודי-חילוני", "יהודי-מסורתי", "יהודי דתי לאומי" ו"יהודי דתי חרדי".
 Chi-Square=7.8 d.f.=3 P=0.05 N=452 *
 Chi-Square=52.4 d.f.=3 P<0.0001 N=512**

רוב גדול מהמשיבים מכלל המדגם (44%) **מסכים** לטענה לפיה, ישראל צריכה להיות "אור לגויים", גם בנושא של סיוע לנזקקים בעולם ולמדינות אחרות, וליטול בכך חלק פעיל.

רוב מקרב החילוניים (46%) ורוב מקרב הדתיים (44%) **מסכים** לטענה לפיה, ישראל צריכה להיות "אור לגויים", גם בנושא של סיוע לנזקקים בעולם ולמדינות אחרות, וליטול בכך חלק פעיל.

נמצא קשר מובהק בין מגזר לבין העמדה ביחס לטענה שישראל צריכה להיות "אור לגויים": חמישית מהמגזר היהודי (20%) מסכימה באופן התלוי בנסיבות המקרה לטענה שישראל צריכה להיות "אור לגויים" לעומת 3% בלבד מקרב המגזר הערבי.

24. מה השכלתך?

התשובות	כלל המדגם
1. יסודית	9%
2. תיכונית (מלאה או חלקית)	33%
3. אקדמית (מלאה או חלקית)	51%
4. תשובות אחרות	7%
סה"כ	100%

25. האם את/ה עולה חדש (מ-1989 ואילך)?

התשובות	כלל המדגם
1. עולה חדש (מ-1989 ואילך)	18%
2. עולה ותיק	18%
3. יליד הארץ	64%
סה"כ	100%

26. כיצד אתה מגדיר/ה את עצמך?

התשובות	כלל המדגם
1. יהודי-חילוני	42%
2. יהודי - מסורתי	26%
3. יהודי - דתי לאומי	8%
4. יהודי - חרדי	9%
5. ערבי - נוצרי, מוסלמי	11%
6. תשובות אחרות	4%
סה"כ	100%

27. ההכנסה הממוצעת לחודש בישראל היא כ-7,800 ₪ ברוטו. איך היית מגדיר/ה את הכנסתך?

התשובות	כלל המדגם
1. הרבה מתחת לממוצע	17%
2. מתחת לממוצע	26%
3. כמו הממוצע	19%
4. מעל לממוצע	14%
5. הרבה מעל לממוצע	2%
6. מסרב/ת להשיב ותשובות אחרות	22%
סה"כ	100%

28. גיל (בשנים)

התשובות	כלל המדגם
18-29	29%
30-44	32%
45-59	21%
+60	18%
סה"כ	100%

29. מין:

התשובות	כלל המדגם
1. גברים	51%
2. נשים	49%
סה"כ	100%

שלום, שמי.....ממכון המחקר מאגר מוחות, אנחנו עורכים סקר בקרב הציבור הרחב, עבור אוניברסיטת ת"א, הסקר
אנונימי ותשובותיך ישמשו לניתוחים סטטיסטיים בלבד, אודה לך אם תענה/י על מס' שאלות קצרות.

1. איך היית מתאר את היקף הסיוע שמעניקה כיום מדינת ישראל, בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח, למדינות לא
מפותחות שונות בעולם?

1. ישראל לא מעניקה כלל סיוע	4. ישראל מעניקה סיוע רב
2. ישראל מעניקה מעט מאוד סיוע	5. ישראל מעניקה סיוע רב מאוד
3. ישראל מעניקה סיוע סביר	6. לא יודע ותשובות אחרות

2. לפי דעתך, בהשוואה לסיוע שמדינת ישראל העניקה בעבר למדינות אלו, האם ממשלת ישראל מעניקה כיום פחות
סיוע, סיוע בהיקף דומה או יותר?

1. פחות	3. יותר
2. בהיקף דומה	4. לא יודע ותשובות אחרות

3. לפי דעתך, האם מדינת ישראל צריכה או לא צריכה להעניק כיום סיוע למדינות לא מפותחות שונות בעולם?

1. לא צריכה	4. האם תמיכתך במתן סיוע נובעת מהמורשת היהודית של העם היהודי או מסיבות אחרות? 1. מהמורשת היהודית 2. מסיבות אחרות 3. לא יודע ותשובות אחרות
2. תלוי, אולי<<<	
3. כן צריכה <<<	
4. תשובות אחרות	

5. לפי דעתך, האם מדינת ישראל צריכה להעניק כיום פחות סיוע, סיוע בהיקף דומה או יותר סיוע לעומת העבר,
למדינות לא מפותחות שונות בעולם?

1. פחות	3. יותר
2. בהיקף דומה	4. לא יודע ותשובות אחרות

6. לפי דעתך, באלו תחומים ממשלת ישראל צריכה לסייע למדינות הלא מפותחות? (שאלה פתוחה – לא להקריא)

1. חקלאות	4. ביטחון, צבא, לוחמה בטרור וכדומה	7. פיתוח תשתיות
2. בריאות	5. בטחון פנים ומשטרה	8. בתחומים אחרים, פרט:
3. חינוך והשכלה	6. טכנולוגיה, תקשורת, היי-טק וכדומה	9. ישראל לא צריכה כלל לסייע
		10. לא יודע ותשובות אחרות

7-9. אקריא לך רשימה של דרכים בהם ממשלת ישראל יכולה לסייע למדינות הלא מפותחות, ותאמרי לי בבקשה לפי דעתך האם ישראל צריכה או לא צריכה לסייע להן בכל אחת מהדרכים הבאות:

ישראל צריכה או לא צריכה לסייע בדרך זו?				דרכי הסיוע
4	3	2	1	
לא יודע ותשובות אחרות	כן צריכה	אולי, תלוי בנסיבות	לא צריכה	
4	3	2	1	7. לשלוח יועצים, מדריכים ואנשי מקצוע
4	3	2	1	8. לשלוח כסף בצורה ישירה
4	3	2	1	9. לשלוח מוצרים כמו תרופות או מזון

10. לפי דעתך, האם ישראל צריכה להעניק סיוע רק במצבי חרום ומשבר, כמו אסונות טבע או מגיפות, או באופן שוטף וללא קשר למצבי חרום כאלה?

1. רק במצבי חרום ומשבר	4. ישראל לא צריכה כלל לסייע
2. באופן שוטף	5. לא יודע ותשובות אחרות
3. גם בחרום וגם באופן שוטף	

11. האם את/ה חש/ה או לא חש/ה תחושה של גאווה כאשר את/ה שומע/ת שישראל מעניקה סיוע לנזקקים ברחבי העולם?

1. לא חש גאווה	3. תלוי - במקרה/באירוע/במדינה/בנזקקים וכד'
2. כן חש גאווה	4. תשובות אחרות

12. לפי דעתך, בהתחשב בגודלה היחסי של מדינת ישראל, מה היקף הסיוע שממשלת ישראל מעניקה כיום למדינות הלא מפותחות, בהשוואה לסיוע שמעניקות להן מדינות אחרות בעולם?

1. ישראל מעניקה הרבה פחות	4. ישראל מעניקה יותר
2. ישראל מעניקה פחות	5. ישראל מעניקה הרבה יותר
3. ישראל מעניקה פחות או יותר בהיקף דומה	6. לא יודע ותשובות אחרות

13. מבין משרדי הממשלה השונים בישראל, מי להערכתך היה מעורב בדרך כלל, לאורך שנים רבות, בטיפול בנושאים של סיוע החוץ למדינות לא מפותחות? (שאלה פתוחה – לא להקריא, אפשר לרשום מס' תשובות)

1. משרד הביטחון	5. משרד ראש הממשלה	9. משרד האוצר
2. משרד החוץ	6. משרד הבריאות	10. משרדים אחרים
3. משרד החקלאות	7. משרד הרווחה	11. לא יודע ותשובות אחרות
4. משרד החינוך (כולל תרבות, ספורט ומדע)	8. משרד המשטרה/ביטחון פנים	

14. האם שמעת עד היום על "משב" – המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ הישראלי, העוסקת בסיוע למדינות שונות בעולם?

1. לא שמעתי	3. כן שמעתי
2. נדמה לי, אולי, כנראה	4. תשובות אחרות

15-21. תאמרו לי בבקשה עד כמה את/ה מסכים/ה או לא מסכים/ה עם כל אחד מהמשפטים הבאים, בסולם של 1=בהחלט לא מסכים עד 5=מסכים בהחלט:

עד כמה את/ה מסכים/ה לכל אחד מהמשפטים הבאים?						(היגדים) משפטים
6	5	4	3	2	1	
לא יודע ותשובות אחרות	מסכים בהחלט	מסכים	ככה ככה	לא מסכים	בהחלט לא מסכים	
6	5	4	3	2	1	15. באופן עקרוני, יש יתרונות רבים לכך שישראל תסייע למדינות לא מפותחות בתחומים של סיוע הומניטרי ופיתוח
6	5	4	3	2	1	16. הסיוע למדינות לא מפותחות מחזק את מעמדה המדיני של ישראל בעולם
6	5	4	3	2	1	17. מדינת ישראל צריכה לשתף פעולה עם יהדות העולם במתן סיוע למדינות לא מפותחות
6	5	4	3	2	1	18. לאור הצרכים הביטחוניים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
6	5	4	3	2	1	19. לאור הצרכים הכלכליים והחברתיים המיוחדים, ישראל לא יכולה להתנהג כמו מדינה רגילה, ולכן גם לא צריכה לסייע למדינות לא מפותחות
6	5	4	3	2	1	20. הדת, המסורת והמורשת הישראלית תומכים ומצדיקים סיוע חוץ של ישראל למדינות לא מפותחות
6	5	4	3	2	1	21. הקהילה הבינלאומית תמיד תהיה נגדנו בזירה המדינית ולכן לא צריך לסייע למדינות לא מפותחות

22. יש הטוענים כי מדינת ישראל צריכה לאמץ מדיניות של "עניי עירך קודמים" ולהעדיף מתן סיוע לנזקקים בישראל, על פני סיוע לנזקקים במדינות אחרות, האם את/ה מסכים/ה או מתנגד/ת לטענה זו?

1. מתנגד לטענה	3. תלוי - במקרה/באירוע/במדינה/בנזקקים
2. מסכים עם הטענה	4. תשובות אחרות

23. יש הטוענים כי ישראל צריכה להיות "אור לגויים", גם בנושא של סיוע לנזקקים בעולם ולמדינות אחרות, וליטול בכך חלק פעיל, האם את/ה מסכים/ה או מתנגד/ת לטענה זו?

1. מתנגד לטענה	3. תלוי - במקרה/באירוע/במדינה/בנזקקים
2. מסכים עם הטענה	4. תשובות אחרות

24. מהי השכלתך?

1. יסודית/עממית	3. אקדמית כולל ישיבה גבוהה
2. תיכונית כולל ישיבה	4. תשובות אחרות

25. האם את/ה עולה חדש, עולה ותיק או יליד הארץ?

1. עולה חדש (1989 ואילך)	2. עולה ותיק	3. יליד הארץ
--------------------------	--------------	--------------

26. כיצד את/ה מגדיר/ה את עצמך?

1. יהודי-חרדי	3. יהודי – מסורתי	5. ערבי – מוסלמי, נוצרי, אחר
2. יהודי – דתי לאומי	4. יהודי - חילוני	6. תשובות אחרות

27. אם ההכנסה הישראלית הממוצעת לחודש היא כ- 7,800 ש"ח ברוטו, איך היית מגדיר/ה את הכנסתך?

1. הרבה מתחת לממוצע	3. כמו הממוצע	5. הרבה מעל לממוצע
2. מתחת לממוצע	4. מעל לממוצע	6. מסרב להשיב ותשובות אחרות

28. גילך? _____ בשנים

29. מין: 1. גברים 2. נשים

30. מגזר: 1. ערבי 2. עולים חדשים 3. חרדי 4. כללי

תודה על היענותך!